

ŠOKTI IKI PASKUTINĖS MINUTĖS

Laima Apanavičienė

Vaikinas, kuris vaikystėje futbolo aikštę nusprendė iškeisti į šokių sales. Jis šoko ir stepo aikštelėje, ir Broadway teatro scenoje, ir lietuvių tautinių šokių švenčių salėse bei stadionuose. Be to, dar ir pats kuria šokius.

XVI Šiaurės Amerikos lietuvių tautinių šokių šventė – jau istorija. Pamažu blėsta įspūdžiai, tylą kalbos. Žiūrovai plojo didžiuliam būriui šokėjų, tačiau šita šventė niekada nebūtų įvykusi be nuostabių vadovų, mokytojų, pagalbininkų pasiaukojamo darbo. Vienas tokių žmonių, dirbusių užkulisiuose, buvo Tadas Varaneckas. Dėkodamas visai kūrybinei grupei, šventės meno vadovas Gintaras Grinkevičius savo „Facebook“ paskyroje rašė: „mano vyriausias asistentas – Tadas Varaneckas, kuriuo tikėjau nuo pirmos dienos ir jis 100proc. pateisino mano lūkesčius.“ Tad susipažinkime – šokėjas, choreografas, aikštės kompozicijų sudarytojas, XVI Šiaurės Amerikos lietuvių tautinių šokių šventės kūrybinio komiteto narys, šventės meno vado vyriausias asistentas **Tadas Varaneckas**.

Po ilgo ir varginančio laukimo, po dvejų metų nežinios ir atidėliojimo XVI Šiaurės Amerikos lietuvių tautinių šokių šventė Philadelphia pagaliau įvyko. Praėjo mėnuo, euforija atslūgo. Kaip vertini praėjusią šventę šiandien?

Vienu žodžiu – esu nustebęs. Iš vienos pusės, netikiu, kad mums pavyko surengti šventę, iš kitos, pagalvojęs, kiek darbo su kūrybine grupe įdėjom ruošdami šventę, rezultatu esu nepaprastai patenkintas. Vienas dalykas yra sukurti artistinę viziją, kitas – po keleto metų pamatyti, kaip ta vizija pagaliau buvo įgyvendinta ir pristatyta žiūrovams. Tai buvo nepamainomas, ypatingas pasiekimas. Pamatyti, kaip visi kurti aikštės brėžiniai šokėjų buvo atliekami šokio kūryboje kartu su režisieriaus Vyto Čuplinsko vaizdo įrašais, asmeniškai man buvo pasakiška – tikra

Šokių šventė Vilniuje-paradas

Po Šventės

„Karalių pasaka“. Džiaugiuosi, kad turėjau galimybę prisidėti prie nuostabios komandos.

Dėkoju prityrusiems tautinių šokių šventės rengėjams, kurie mane įtikino prisidėti prie kūrybinio darbo ir pakvietė kartu dirbti.

Esi dalyvavęs ne vienoje šokių šventėje. Kuri tau asmeniškai įsimintiniausia?

Iš tikrųjų man sunku atsakyti į šį klausimą. Kiekviena šventė, kurioje esu dalyvavęs, buvo reikšmingas įvykis mano gyvenime. Pirmoji mano Šiaurės Amerikos lietuvių tautinių šokių šventė vyko 2004 metais Čikagoje, kai šokau vaikų amžiaus grupėje. Pamenu, kokį didžiulį įspūdį padarė didžiulis renginys. Jis mane pribloškė. Antroji šventė, kurioje dalyvavau, vyko 2012 metais Bostone. Tai buvo pirmoji šventė, kur aš šokau jau studentų amžiaus grupėje. Atlikti sudėtingus žingsnius ir tiek daug šokių programoje buvo labai smagu ir iškilminga. Trečioji šventė

buvo 2016 metais Baltimore, kur kartu su Aleta Juozelskyte buvau pakviestas atlikti vieną iš šventės solo partijų. Tai buvo man didelė garbė, ir dėkoju meno vadovui Tomui Mikuckiui už pasitikėjimą. Pagaliau, šių metų šventė taip pat yra įsimintina: buvau kūrybinės grupės narys, šventės rengėjas, baletmeisteris, choreografas, šokėjas, solistas, mokytojas, aikštės asistentas, net meno vadovo pavaduotojas!

Tad kiekviena šventė buvo geresnė už ankstesnę, tačiau kiekviena jų brangi ir kiekvieną jų laikau savo širdyje.

Gintaro Grinkevičiaus buvai pakviestas XVI Šiaurės Amerikos lietuvių tautinių šokių šventės meno vadovo pavaduotoju. Tai – didelė atsakomybė. Kaip jauteisi išgirdęs tokią kvietimą?

Tiesą sakant, pakviestas iš pradžių atsisakinėjau, kadangi tą pačią akimirką supratau, kokia tai didelė atsakomybė atlikti tą

darbą. Bijojau Gintarą nuvilti. Nepasitikėjau savimi, nes buvau naujokas šioje srityje. Tačiau po kiek laiko supratau, kad sugebėsiu atlikti savo pareigas, ir pamažu mano noras padėti sėkmingai surengti šventę užgožė mano baimę.

O kokie buvo tavo pirmieji žingsniai į šokio pasaulį? Kaip atsitiko, kad berniukas, užuot spardęs kieme su draugais futbolo kamuolį, susižavėjo šokiais?

Na, pirmiausia tai ir buvau futbolininku! (juokiasi). Kartu su vyresniąja sesute (Andrėja Markulienė) kieme žaisdavome futbolą. Kelerius metus net esu žaidęs futbolo komandoje.

Šokiais susižavėjau vėliau. Vaikystėje, kai sesutė pradėjo šokti scenoje, aš irgi norėjau pamėginti. Pradėjau šokti stepą (tap), nes buvo smagu kojomis trepsėti – groja muzika, o tu, kaip būgnininkas, muši ritmą. Nežinau kodėl, bet nuo tos akimirkos muzika tapo didele mano gyvenimo dalimi, pradėjau rimtai domėtis įvairiais šokiais. Tuo metu tikriausiai nesupratau, kad manęs laukia kitoks pasaulis. Po truputį muzika mane vedė pirmyn.

Dar būdamas vaikas, dalyvavai Broadway miuziklo „Billy Elliot“ atrankoje. Nors ir nebuvai atrinktas į spektaklį, ir nuo to laiko praėjo nemažai laiko, bet, manau, įspūdis liko visam gyvenimui?

Žinoma! Važiuodamas į pirmas atrankas, visiškai neįsivaizdavau, kad man pasiseks ir būsiu pakviestas dalyvauti tolimesnėse atrankose. Kartu su tėvais galvojome, kad bus smagu ir naudinga įgyti patirties tolimesniems darbams. Iš visos šalies (JAV) buvome atrinkti 15 berniukų, kurie keliavo į New York, kur mokėsi šokio paslapčių ir dalyvavo tolimesnėse atrankose. Galimybė dirbti ir mokytis iš profesionalų Broadway režisierių, choreografų, aktorių, atrankos vadovų, trenerių, muzikos režisierių buvo neįkainojama patirtis, ir esu amžinai dėkingas likimui už tokią galimybę.

Teko dalyvauti ir režisierės Kate Jablonski miuzikle „Beyond Words“. Koks tai patyrimas?

Nuo vaikystės svajoju pasirodyti New York Broadway scenoje. Po „Billy Elliot“ patirties toliau treniravausi ir mokiausi, kad pasiekčiau savo tikslą. Netrukus pasitaikė nauja proga, ir žengiau žingsnį arčiau Broadway. Dalyvavimas miuzikle

„Beyond Words“ Broadway scenoje buvo vienas didžiausių

mano šokio karjeros pasiekimų. Didžiuojuosi, kad buvau tarp profesionalų šokėjų ir dalyvavau istoriškai reikšmingame spektaklyje.

Šokis šoku, tačiau studijuoti Ohio State University pasirinkai informatiką ir inžineriją? Kodėl?

Po įspūdingos pradinės karjeros gyvenimas tęsėsi toliau. Atėjo laikas rimtai peržiūrėti savo gyvenimą ir nuspręsti, ką toliau daryti. Deja, reikšmingas veiksnys mano apsisprendimui šiuo klausimu buvo tai, kad aš sunkiai susižalojau nugarą ir bijojau toliau rizikuoti savo fizine sveikata. Tad, galvodamas apie ateitį, ugdžiau kitus savo įgūdžius.

Tadas V. Šokių šventėje Baltimorėje

Gimnazijoje mano mėgstamiausia pamoka buvo matematika. Šiek tiek pagalvojęs, nusprendžiau studijuoti kompiuterių mokslus ir inžineriją. Tačiau noriu pabrėžti, kad šokių mokslų taip pat neatsisakiau. Universitete šalia tikslųjų mokslų Šokių katedroje lankiau meninio šokio paskaitas ir kartu su inžinerijos mokslais studijavau modernųjį ir koncertinį šokius bei kitas su šokiais susijusias disciplinas – pvz., šokių filmavimas, apšvietimas, šokių istorija Europoje ir Amerikoje ir t. t.

Kaip tu, jaunas žmogus, susidomėjai lietuvių liaudies šoku?

Užaugau tarp Amerikos lietuvių. Mano seneliai ir tėveliai savo vaikams nuolat puoselėjo lietuviybę ir meilę Lietuvai, nes jų širdyse Lietuva visada buvo tėvynė.

Tiesa, vaikiškas užsispyrimas trukdė mano susidomėjimą lietuvių liaudies šokiais. Tačiau, kai 2009 metais, Lietuvai švenčiant tūkstantmetį, pirmą kartą apsilankiau Lietuvoje, supratau, kodėl mano protėviai dė jo tiek daug pastangų, kad mumyse išlaikytų lietuvių kalbą, lietuviškus papročius ir tradicijas.

Vaikščiojant senamiesčiu, stebint žmonių gyvenimą, lietuvišką kultūrą ir istorinius pastatus, apie kuriuos mokiausi lituanistinėje mokykloje, mano požiūris pasikeitė. Supratau, kad noriu pradėti mokytis šokti ir lietuviškus šokius, o ne tik baletą, stepą ar džiazą...

Esi dalyvavęs ne vienoje lietuvių tautinių šokių šventėje ne tik JAV, bet ir Lietuvoje. Kokia šventė paliko didžiausią įspūdį?

Taip, esu nuoširdžiai dėkingas, kad turėjau galimybę dalyvauti dvejose Lietuvos dainų šventės Šokių dienos. Sunku

išrinkti tik vieną įsimintiniausią šventę, bet jeigu to klausiate, sakyčiau – 2014 metų „Čia – mano namai“. Tai buvo mano pirmoji ir įspūdingiausia šventė, nes vienam šokiui išėivijos šokių grupės pasikeitė poromis su šokėjais iš Lietuvos ir mišriomis poromis šoko kartu. Buvo labai smagu susipažinti su Lietuvos šokėjais ir užmegzti naujas draugystes. Dar iki šios dienos mes bendraujame socialiniuose tinkluose ir stengiamės susitikti, kai nuvykstame į Lietuvą.

Šokis – pasaulio pažinimo būdas. Jis esti ir nacionalinės kultūros suvokimo ir jos ypatumų atskleidimo forma. Kaip šiuo požiūriu buvo kuriama Šokių šventės idėja – sekti žiūrovams „Karalių pa saką“?

Galbūt šis klausimas labiau tiktų programos scenarijaus autoriams. Tačiau iš savo pusės galiu pasakyti, kad kai scenarijus buvo sukurtas ir priimtas, kūrybinė grupė susibūrė ir pritarė šiam požiūriui.

Pradėjome rinkti šventės repertuarą. Žinojome, kad svarbu yra įtraukti mėgstamus šokius, kuriuos lietuvių bendruomenė tikisi pamatyti šventėje. Visų mūsų mėgstami šokiai sudaro mūsų kultūros pagrindą, atskleidžia lietuvišką tapatybę.

Iššūkis buvo – rasti šiems šokiams vietą programoje, kad jie sustiprintų scenarijų ir padėtų žiūrovams suprasti „Karalių pasaką“.

Buvai ne tik XVI Šokių šventės meno vadovo pavaduotoju, ne tik „braižai šokių brėžinius“ arenoje, bet ir specialiai šventei sukūrei šoki „Išjojo jojo“. Ar tai pirmas tavo sukurtas šokis, ar jų yra ir daugiau? Kaip pradėjai kurti, kas skatino, įkvėpė?

„Išjojo jojo“ buvo mano pirmas sukurtas lietuvių tautinis šokis. Esu sukūręs daugelį kitokių šokių – pvz., šiuolaikinių, modernių, stepo, kūrėu šokius muzikiniam teatrui. Taip pat kartu su savo seserimi Andrėja Markulienė buvome pakviesti sukurti šiuolaikinį šoki X Šiaurės Amerikos lietuvių dainų šventei „Dainuojanti revoliucija“, kuri 2015 m. vyko Čikagoje.

Kai pradėjau kurti, muzika buvo mano choreografijos jėga. Muzikalumas yra vienas svarbiausių mano choreografijos bruožų. Kai muzikos klausau, patys instrumentų garsai ir melodija mane skatina pradėti judėti. Galiausiai gimsta ir choreografijos judesiai.

Kaip pasirenki kuriamo šokio temą?

Man šokio temą padiktuoja dainos žodžiai. Dažniausiai dai-

nos žodžiai pasakoja kažkokią istoriją, kurią „įvedu“ į choreografiją. Jeigu žodžių nėra, tai aš klausau kūrinio muzikalumo ir melodijos, išnagrinėju, kokios emocijos kyla klausantis muzikos. Tokiu būdu choreografijos ar šokio tema yra pati muzika ir tos emocijos, kurias žiūrovai gali laisvai interpretuoti.

Kas tave traukia labiau – noras būti šokėju ar kūrėju?

Nors ir esu patyręs, ką reiškia kurti šoki, tačiau noras būti šokėju traukia labiau – vaikystės svajonė šokti scenoje vis dar gyvuoja širdyje.

Viename interviu profesorius dr. Vidmantas Mačiulskis yra sakęs, kad kūrėjo talentas apibūdinamas trimis žodžiais: pastebėti, nustebti ir nustebinti. Ar sutinki su jo žodžiais? Kokių dar savybių reikia kūrėjui?

Taip, sutinku. Be pastebėjimo negalima nustebti arba nustebinti. Man įdomu, kad nors šie trys žodžiai yra glaudžiai susiję, kiekvienas jų gali išskirtinai apibūdinti kūrėją, o vartojant juos visus tris kartu, jie įvertina kūrėjo talentą.

Jeigu galėčiau pridėti vieną kūrėjo savybę, tai būtų nuoširdumas. Mano patirtis rodo – geriausi kūrėjai stebina žiūrovą nuoširdžiomis emocijomis. Nesvarbu, ar tai būtų per muziką, choreografiją, ar bet kokią kitą kūrybą – tikros emocijos žmones stebina ir leidžia jiems susieti su tuo, ką jie mato.

Viena garsi šokėja paklausta, ką ji darytų, ką keistų, jei žinotų, jog jai liko ribotas gyvenimo laikas, atsakė, kad ji mestų šokti ir keliautų. Tikiuosi, mesti šokio tau nesinori?

Na, jeigu keliaudamas galėčiau šokti, tai būtų tobula! Nejuokaujant, asmeniškai man – tai sudėtingas klausimas. Šokti stipriai susižalojus gal būtų dar kartą susižeisti. Bet kad ir kaip pompastiškai tai besikambėtų, šokti iki paskutinės sekundės – būtų nuostabu!

Jei ne paslaptis, koks bus tolimesnis tavo kūrybinis judėjimas – ar turi kokį erdvę nutolusį orientyrą?

Kol kas neturiu jokių planų. Nors nuo šventės jau praėjo mėnuo, esu laimingas, kad turiu laiko pailsėti ir įvertinti vieną didžiausių savo svajonių.

Dėkoju už atsakymus ir linkiu daug kūrybinės sėkmės.

„Draugas“, 2022 m. birželio 11 d.

Tadas